

Interpretation i teori og praksis

Søren Rastogi, Henrik Knarborg Larsen & Lasse Laursen

Baggrund

Interpretation i teori og praksis er et pædagogisk udviklingsprojekt, som afsøger litteraturen om interpretation mhp. at udvikle undervisningsmetoder, der kan styrke arbejdet med interpretation i hovedfagsundervisningen. Projektet er bl.a. inspireret af udsagn som: "We could be much more adventurous in our exploration of them [musical works] if our thinking about performance was more flexible" (Cook 2013).

Introduktion

Werktreue & HIP

Litteraturen om udøvende musikeres interpretation af klassiske musikværker handler i høj grad om Werktreue (Goehr 1992) og Historically Informed Performance (HIP). HIP er en bevægelse, der med udgangspunkt i 2. halvdel af det 20. århundrede fokuserer på at genskabe den opførelsespraksis, som historiske værker var skabt under. HIP anvendt på barokmusikken tilføjede musikken en overrumplende frihed, i hvert fald set i lyset af den interpretationstilgang, der kaldes Werktreue. Med "Werktreue" eller, som Nicholas Cook kalder det, "Modernistisk interpretation" (2013) menes en fremførelse af værket med udgangspunkt i dets notation. Werktreue beskrives ofte som en, igennem det 20. århundrede, stadig mere målbar nodetro interpretation; altså en mere og mere objektiv tilgang til nodebilledet.

Grieg vs Grieg

Om Werktreue reelt er mere nodetro end tidligere tiders interpretationpraksis er nok tvivlsomt (Sung 2011), og det er i hvert fald vanskeligt at dokumentere. Hvad der derimod er meget sandsynligt er, at også vores periode præges af nogle overordnede karakteristika, ikke mindst fordi optagelser fra det tidlige 20. århundrede kan dokumentere, at grundlæggende opførelsesparametre i forhold til rytme, samtidighed, udtryksmæssig frihed osv. har ændret sig markant. Grieg spiller simpelthen Grieg anderledes end vi spiller Grieg i dag. Faktisk er interpretationstrategierne så fundamentalt anderledes, at de med nutidens perspektiv kunne give anledning til at sætte spørgsmål ved Griegs musikalitet, eller alternativt vores – vanemæssige – forestilling om musikalsk rigtigt og forkert (<http://www.chasingthebutterfly.no>).

The Problem of Perfection

At nutidens optagelser ikke ligner Griegs egen interpretation af Grieg er måske ikke så mærkeligt, når mange, især musikere, sætter spørgsmål ved, om en studieoptagelse fra det 21. årh. overhovedet er en interpretation. Ifølge *The Problem of Perfection in Classical Recording* (Blier-Carruthers 2020) er moderne optagelser snyd og bedrag, en umådeholden forskønnelse via digitale muligheder, der ikke bare omfatter redigering men også mutation af de originale optagelser.

Nul-fejlskultur

Interpretation eller ej, så har de sidste 50 års perfektionerede studieoptagelser forandret vores forestilling om god interpretation på godt og ondt. Musikere er, for at kunne konkurrere med studieoptagelserne, blevet tilsvarende mere fokuserede på at få alle noterede detaljer i værket præsenteret fyldestgørende og velartikuleret. Men der er også skyggesider, fx studieoptagelsernes nul-fejls kultur. At undgå fejl er måske blevet vigtigere end at spille interessant; – autenticitet, troværdighed, indlevelse og magi er ikke almindeligvis ord, der rimer på fejlfri og perfekt.

Unik manifestation

De to praksisser, Werktreue og HIP kan ses som hinandens modsætninger, men de har begge det tilfælles, at de ikke tager udgangspunkt i performeren, men i værket eller dets opførelseshistorik. Det gør Taylor derimod i *DEATH OF THE COMPOSER* (2020), og her tager vores projekt sin begyndelse: Hvad sker der hvis vi tager udgangspunkt i performerens muligheder for at interpretare, hvad er det performeren kan se eller få ud af denne musik, og hvordan kan performeren fx reaktualisere musikken via aktiv inddragelse (frem for undertrykkelse) af forskydningen i tid og sted? Hvad sker der hvis vi flytter fokus væk fra, hvad interpretationen har været, til hvad den kunne blive, og vi ser værket som den unikke manifestation en opførelse repræsenterer?

FØLG PROJEKTET
ONLINE
READ IN ENGLISH

Interpretationspædagogik

Egne veje

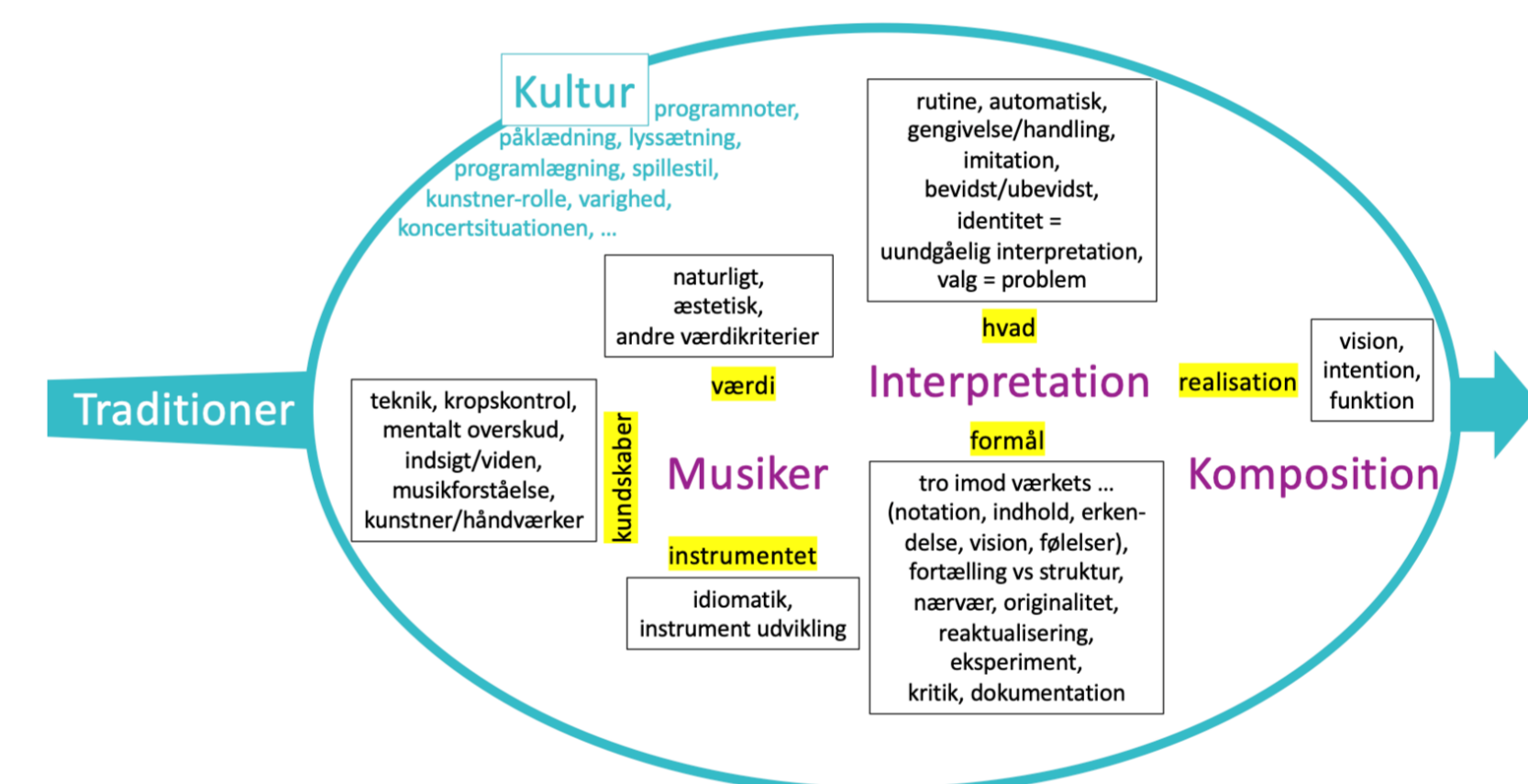
Pædagogisk udspringer projektet af erfaringer med undervisningssituationer, hvor de interpretationsmæssige overvejelser overskygges af tekniske og klanglige problemstillinger. En forestilling om, at man først må lære håndværket, før man kan lære dets mere kunstneriske aspekter, kan synes logisk, men er i praksis umulig. Interpretation er en forudsætning for musiceren. Interpretation kan ikke nulstilles, man kan ikke spille uden en interpretation. I fraværet af en tilvalgt interpretation risikerer væsentlige aspekter ved interpretationen at blive hensat til vaner og rutiner, som måske oven i købet opleves som organiske og naturlige og derfor tilfredsstillende. Det er derfor en vigtig side af projektet at udpege automatiske strategier og forforståelser og finde egne veje i arbejdet med interpretation.

Ny lærerrolle

I projektet fokuseres på at 1) udvikle metoder til undervisningen i interpretation og 2) komme til en forståelse af en helt ny lærerrolle, hvor lærerens primære funktion er at facilitere og perspektivere interpretation og i den forbindelse at udfolde et større rum for de studerendes æstetiske stillingtagen.

Obligatorisk læsning

Projektet, som kun er en første afsøgning af området, kan desuden konkludere, at litteraturen omkring interpretation har et indhold og omfang, som med fordel kunne gøres til et obligatorisk fagområde i de musikteoretiske bifag. Et udvalg af nye metoder er afprøvet i undervisningsforløb med hovedfagsstuderende i slagtøj, klaver og klaver/sang (duo).

Interpretationsmetode

Et eksempel på en metode, der kan anvendes til arbejdet med interpretation, er *Dobbelt Interpretation*. I *Dobbelt Interpretation* indstuderer den studerende to forskellige interpretationer af et forløb/værk.

Metodens formål

- at se interpretation som bevidstgjorte valgmuligheder i modsætning til interpretation som resultatet af ubevidste/skjulte præferencer i forhold til tradition og forforståelser om f.eks. komponist eller værk.
- at øve sig i at se flere muligheder og skabe en indsigt i hvad der skaber sammenhæng i en interpretation. At øve sig i at formulere både konkrete og abstrakte ideer, som kan evalueres. At udforske den indre logik og sammenhæng mellem forskellige delaspekter.

Didaktiske aspekter

At hjælpe den studerende med at afsøge mange forskellige muligheder i værket frem for at være orienteret mod en bestemt løsning (som det typisk forudsættes, at underviseren er eksponent for). Udfordre "Ja, nu var det bedre!"-pædagogikken. Bevidstgøre fortolkingsmæssige parametre, som kan varieres. Her er det vigtigt at erkende, at binære modsætninger (staccato-legato, trist-glad, let-tung osv.) langt fra er udtømmende for mulighederne for fremførelse af værket.

Referencer

- Cook, N. (2013). *Beyond the Score. Music as Performance*. Oxford University Press
- Goehr, Lydia. *The Imaginary museum of musical works: an essay in the philosophy of music*. Oxford: Clarendon, 1992
- Sung, A., & Fabian, D. (2011). Variety in performance: A comparative analysis of recorded performances of Bach's Sixth Suite for solo cello from 1961 to 1998. *Empirical Musicology Review*, 6(1), 20-42
- Blier-Carruthers, A. (2020). The Problem of Perfection in Classical Recording: The Performer's Perspective. *The Musical Quarterly*, Volume 103, Issue 1-2
- Slättebreck, Sigurd: Chasing the butterfly. Recreating Grieg's 1903 recordings and beyond. Online publication. <http://www.chasingthebutterfly.no>
- Taylor, A. (2020). *DEATH OF THE COMPOSER? MAKING MEANINGS FROM MUSICAL PERFORMANCE*. *Music & Practice*, Volume 6